

skolor, sjukhus och Bai Bang

Den svenska biståndsverksamheten riskerar att hamna i en moralisk återvändsgränd.

Vår u-hjälp skall vara ägnad att lindra nöd och fattigdom och ge mottagarländerna praktiska möjligheter till utveckling och framsteg. Eftersom demokratin är en raritet bland världens mångfacetterade flora av regimer måste det bilaterala biståndet gå även till länder med mer eller mindre auktoritär eller diktatoriskt styre. Det hindrar inte att det funnits gränser – med all rätt avbröts biståndet till Chile efter 1973 års militärkupp.

Men när ländervalet för biståndet blir en direkt utmaning mot all humanitet finns det anledning att reagera, inte minst av omsorg om den inhemska u-hjälpsopinionen och skattebetalarna. Det är ju inte meningen att vi direkt skall invitera en svensk Glistrup att gå lös på ett rikhaltigt dukat smörgåsbord av tvivelaktiga u-hjälpsåtaganden.

Biståndet till det kommunistiska Kuba är ett bedrövligt kapitel. Visserligen har en nedtrappning skett tack vare de borgerliga partierna – mot socialdemokraternas och kommunisternas vilja – och visserligen skall biståndet definitivt upphöra efter budgetåret 1979/80. Likafullt är det alldeles uppåt väggarna att det tillåtits fortgå så länge. Ett skäl till att det borde avskaffats är att Kuba inte tillhör de fattigaste länderna. Det var flera år sedan man i Aftonbladet (s) kunde läsa att Kuba inte längre var något u-land. Det är onekligen svårt att inse finessen med att ge u-hjälp till länder som inte är u-länder.

Det starkaste argumentet mot svenskt bistånd till Kuba är att landet är ett av världens mest krigiska. Direkt aggression har före-

kommit på flera håll i Afrika. Militära rådgivare från Kuba anses f n vara verksamma i minst sexton afrikanska stater, bland dem länder med så blodbesudlade regimer som Uganda, Etiopien och Ekvatorialguinea.

Det är dyrt att föra krig. I själva verket är det bland det mest penningslukande ett land kan ge sig på. En nation som har råd med så omfattande krigsinsatser som Kuba borde följaktligen kunna klara sig utmärkt väl utan svensk u-hjälp.

Detsamma gäller det kommunistiska Vietnam. I folkpartiregeringens budgetproposition föreslås en ökning av biståndet från 380 till 400 miljoner kr. Om tanken bakom påslaget är att landet behöver resurser för att hårbärgera alla krigsfångar vore det åtminstone logiskt och konsekvent. Men det är ju inte vad som åsyftas. Pengarna skall gå till ett sjukhus, ett barnsjukhus och till pappersbruket Bai Bang, som en gång skulle kosta 500 miljoner kr men som blivit avsevärt försenat och torde kräva sammanlagt bortemot två miljarder kr.

Det är primärt två invändningar som brukar riktas mot kraven på omedelbart upphörande av biståndet till Kuba och Vietnam.

Den ena är att det är fråga om långsiktiga projekt, varför hjälpen måste utgå under flera år. Den andra är att våra insatser självfallet inte går till krig utan till skolor, sjukhus och Bai Bang.

Inget av dessa argument framstår som hållbart. Sverige måste förbehålla sig rätten att med omedelbar verkan upphöra med bistånd till ett land om särskilda skäl talar för det. Och finns det starkare skäl för en sådan åtgärd än att mottagarlandet ägnar sig åt brutala erövringskrig? Kan man förbryta sig mer mot humanitära och mänskliga begrepp – och mot idén bakom vår u-hjälp?

Vidare är allt tal om att vårt bistånd enbart läggs på skolor, sjukhus och Bai Bang en myt. Det finns inga öronmärkta bidrag. Det går aldrig att komma ifrån att svenskt bistånd till sådana ändamål frigör resurser på Kuba och i Vietnam som kan användas, och används, till krig. I realiteten hjälper indirekt svenska skattebetalare Vietnam att besegra ett grannland med vapenmakt och Kuba att sprida död och förintelse på den afrikanska kontinenten.

Matti Haggström